

SITOWISE

Matkaketju- pilottivaihtoehdot Kainuussa

ESITTELYKALVOT

5.12.2024

Kajaanin kaukoliikenneyhteydet ja liityntäyhteydet Kainuun kuntiin

Lentoyhteydet

- Kajaanin ja Helsingin välillä on päivittäin 1–2 lentoa molempiin suuntiin.
- Toteutetaan Traficomien ostoliikenteenä. Sopimuskausi on 29.4.2024–31.3.2026. Sopimus sisältää option helmikuuhun 2028 asti.
- Kajaaniin lennetään talvikaudella 2025 turistilentoja ainakin Amsterdamista.

Junayhteydet

- Kajaanista on päivittäin useita vuoroja pohjoiseen Oulun ja Rovaniemen suuntaan sekä etelään Kuopion ja Helsingin suuntaan.

Kaukobussiyhteydet

- Vuoroja ajetaan lähes päivittäin Kajaanista Oulun, Joensuun ja Kuusamon suuntiin.

Liityntäyhteydet

- **Kajaanin lentoasemalle** ei ole Kainuun kunnista lainkaan joukkoliikennetarjontaa. Lentoasemalle liikutaan pääasiassa omalla autolla tai taksilla. Lisäksi jotkut Kainuun matkailuyrittäjät järjestävät omia lentoasemakuljetuksia asiakkailleen.
- **Kajaanin matkakeskuksen** ja Kainuun kuntien välillä on useita linja-autoliikenteen vuoroja, joiden aikataulut on yhteensovitettu Kajaanin junayhteyksien aikataulujen kanssa, ja jotka mahdollistavat sujuvien matkaketjujen muodostamisen.

Kajaani	Helsingistä
Saapuvat lennot	01:00 (M) 12:00 (To-P) 18:45 (M-S)

Kajaani	Helsinkiin
Lähtevät lennot	05:20 (M) 12:20 (To-P) 19:20 (M-S)

Kajaanin lentoaseman saapuvat ja lähtevät lennot

Miten päädyttiin suosituksen mukaiseen matkaketjupilottiin?

Matkaketjupilotin suunnittelussa on huomioitu **kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden haastatteluissa esiin tuomat tarpeet ja näkemykset.**

Lisäksi suunnittelutyön aikana järjestetyn keskustelutilaisuuden anti on ohjannut suositukseksi viimeisteltävän pilotointikonseptin valintaa ja viimeistelytyötä.

Alueella aiemmin toiminut aikataulutettu lentoaseman liityntäliikenne on todettu kannattamattomaksi tavaksi järjestää liityntäliikenne. Matkustajamäärät olivat alhaisia ja maksettu liikennöintikorvaus per matkustaja oli korkea. Suuri osa vuoroista ajettiin tyhjillään.

→ **Matkaketjupilotti perustuu kutsupohjaiseen liityntäliikenteeseen.**

Kajaanin matkakeskuksen ja Kainuun kuntien välillä on melko kattava tarjonta liityntäyhteyksiä, jotka on aikataulutettu yhteensopiviksi Kajaanin junavuorojen kanssa. Sen sijaan Kajaanin lentoasemalle ei ole tarjolla joukkoliikenneyhteyksiä.

→ **Matkaketjupilotissa priorisoidaan sujuvien matkaketjujen muodostamista kuntien ja lentoaseman välille.**

Suositus toteutettavasta matkaketjupilotista: Pidempiaikainen lentoaseman liityntäyhteys

Kutsupohjainen liityntäliikenteen pilotti, joka palvelee **Kajaanin lentoaseman ja Kainuun kuntien välisiä yhteyksiä.**

6–12 kuukautta, riippuen kuntien ja muiden tahojen rahoitusmahdollisuuksista. Suositeltu toteutusajankohta vuoden mittaiselle pilotille on 1.4.2025–31.3.2026 ja puolen vuoden mittaiselle pilotille 1.10.2025–31.3.2026.

Yhteys tarjotaan **päivittäin klo 18:45 saapuvalta ja klo 19:20 lähtevälle Kajaanin lennolle jokaisesta Kainuun kunnasta.** Lisäksi yhteys tarjotaan **klo 12:00 saapuvalta ja klo 12:20 lähtevälle lennolle sellaisina päivinä, kun näitä lentoja on.**

Kohderyhmänä kaikki Kajaanin lentoja käyttävät matkustajat, joiden matka alkaa tai päättyy Kainuun alueelle. Pilotti palvelee vapaa-ajan matkustajia ja kainuulaisia esim. työmatkoillaan. Oletettavaa on, että sesonkien aikaan kysyntää on erityisesti alueen matkailukohteisiin ja muulloin enemmän kuntakeskuksiin.

Asiakkaan on ostettava lippu etukäteen (esim. viimeistään 2 tuntia ennen kuljetuksen lähtöä). Lipun ostoon tarjotaan yleisesti käytössä oleva **digitaalinen kanava**, kuten esimerkiksi Matkahuollon järjestelmä tai vastaava. Tiedot liikenteestä viedään yleisiin reittioppaisiin ja aikataulutietoihin. Linkki tilauslomakkeeseen voidaan upottaa esim. kuntien ja matkailutoimijoiden nettisivuille.

Lippu ostetaan ennakoon sovelluksesta tai nettikaupasta ja maksetaan joko maksukortilla tai MobilePaylla. Lippuja ei myydä autossa.

Kalustoa tulee varata useampiin paikkoihin, jotta kaikkien tarjolla olevien yhteyksien liikennöinti on mahdollista. Kalusto tulee mitoittaa tilauksia vastaavaksi. Liikennöitsijän on varauduttava käyttämään useampaa autoa, mikäli tilauksia tulee enemmän kuin yhteen autoon matkustajia mahtuu.

Liityntäliikenteen reitit

Matkaketjupilotin reittejä on kolmeen eri pääsuuntaan:

- **Kuhmo–Sotkamo**, joka ajetaan tarvittaessa Kuhmossa hotelli Kalevalan ja Sotkamossa Katinkullan kautta,
- **Suomussalmi–Hyrnsalmi–Ristijärvi**, joka ajetaan tarvittaessa Suomussalmella kirkonkylän kautta ja
- **Puolanka–Paltamo**.

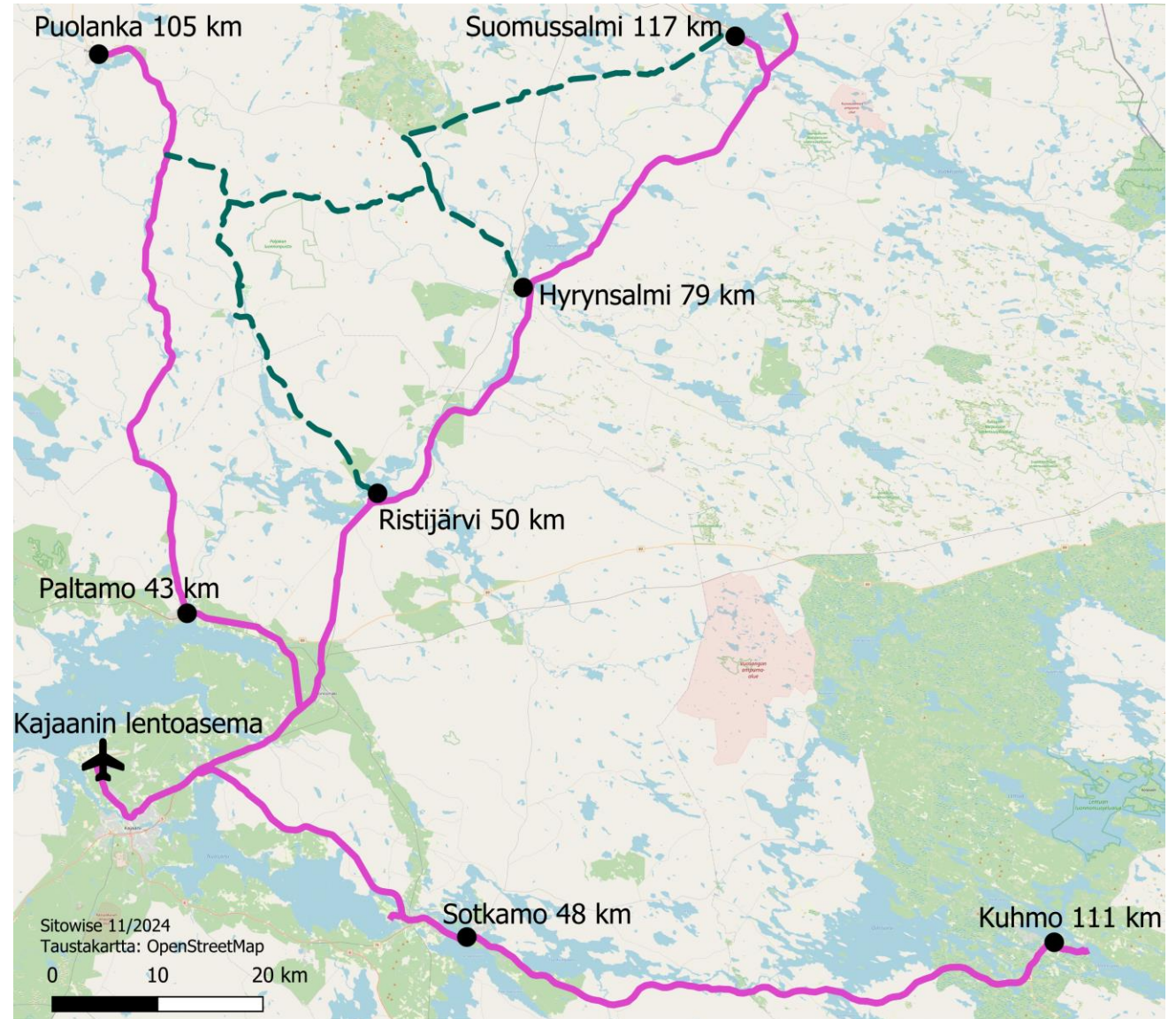
Kaikki reitit lähtevät tai loppuvat **Kajaanin lentoasemalle**.

Reitit kulkevat kuntakeskuksissa linja-autoasemien kautta.

Puolangan ja Suomussalmen suuntien reitteihin on mahdollista yhdistää tarvittaessa myös Paljakan ja Ukkohallan matkailukeskukset.

Palvelu toimii kutsupohjaisena, joten vuorot ajetaan vain niiden pysähdyspaikkojen kautta, joista tilauksia on tehty.

Reitit ovat siis suuntaa-antavia ja voivat vaihdella yksittäisten vuorojen välillä.

Liityntäliikenteen aikataulut

Palvelu on tilattavissa joka päivä klo 18:45 Kajaanin lentoasemalle saapuvalta ja klo 19:20 lähtevälle lennolle. Lisäksi palvelu on tilattavissa klo 12:00 saapuvalta ja klo 12:20 lähtevälle lennolle sellaisina päivinä, kun näitä lentoja on.

Palvelu toimii kutsupohjaisena, joten vuorot ajetaan vain tilauksesta. Aikataulut ovat siis suuntaa-antavia ja voivat vaihdella yksittäisten vuorojen välillä.

Suomussalmi-Kajaanin lentoasema	To-P*	M-S
Suomussalmi kk	9:40	16:40
Suomussalmi	9:50	16:50
Hyrnsalmi	10:20	17:20
Ristijärvi	10:45	17:45
Kajaanin lentoasema	11:30	18:30

Kajaanin lentoasema-Suomussalmi	To-P*	M-S
Kajaanin lentoasema	12:15	19:00
Ristijärvi	13:00	19:45
Hyrnsalmi	13:25	20:10
Suomussalmi	13:55	20:40
Suomussalmi kk	14:05	20:50

Puolanka-Kajaanin lentoasema	To-P*	M-S
Puolanka	10:05	17:05
Paltamo	10:50	17:50
Kajaanin lentoasema	11:30	18:30

Kajaanin lentoasema-Puolanka	To-P*	M-S
Kajaanin lentoasema	12:15	19:00
Paltamo	12:55	19:40
Puolanka	13:40	20:25

Kuhmo-Kajaanin lentoasema	To-P*	M-S
Kuhmo, hotelli Kalevala	9:40	16:40
Kuhmo	9:45	16:45
Sotkamo	10:35	17:35
Vuokatti, Katinkulta	10:45	17:45
Kajaanin lentoasema	11:30	18:30

Kajaanin lentoasema-Kuhmo	To-P*	M-S
Kajaanin lentoasema	12:15	19:00
Vuokatti, Katinkulta	13:00	19:45
Sotkamo	13:10	19:55
Kuhmo	14:00	20:45
Kuhmo, hotelli Kalevala	14:05	20:50

*Liikennöintipäivät vaihtelevat

Kustannusarvio ja kustannusten jakautuminen

Matkaketjupilotin kustannukset muodostuvat **liikennöitsijälle maksettavasta korvauksesta, digitaalisen järjestelmän kustannuksista sekä mahdollisista markkinointikustannuksista.**

Esimerkiksi Matkahuolto veloittaa matkatieto-, kertalippujen myynti- ja raportointipalveluiden käyttöönotosta 125 €/reitti (+ alv. 25,5 %) ja lisäksi lipunmyynnistä 10 % palkkion sekä 0,9 €/lippu palvelumaksun.

Liikennöitsijälle maksettavan korvauksen määrää on arvioitu käyttäen seuraavia oletuksia:

- Liikennöitsijälle maksetaan korvaus vain toteutuneista lähdöistä.
- Lipputulot vähennetään liikennöitsijälle maksettavasta korvauksesta.
- Lippujen hinnat
  - Paltamo, Ristijärvi ja Sotkamo 20 €
  - Hyrynsalmi 35 €
  - Puolanka, Suomussalmi ja Kuhmo 50 €

- Liikennöitsijän laskuttama kilometrihinta on 2 €/km.

Kustannusarviossa on pyritty arvioimaan toteutuvien lähtöjen ja matkustajien määriä mahdollisimman realistisesti.

Kuntien/muiden tahojen maksettavaksi tulevat liikennöintikustannukset riippuvat siis siitä, kuinka paljon vuoroja ajetaan ja paljonko vuoroilla on matkustajia.

Seuraavalla sivulla esitetyssä kustannusarviossa kustannuksia on jaettu kahdella eri tavalla:

- a. kustannukset jaetaan tasan kaikkien kuntien kesken
- b. kustannukset jaetaan kuntaan ajettavien vuorojen suhteessa (=vuoron kustannukset jaetaan tasan niiden kuntien kesken, joista vuorolla on ollut matkustajia)

Mahdollisten muiden tahojen rahoitusosuudet voidaan vähentää tasaisesti kaikkien kuntien kustannuksista tai vain sen reitin varrella olevien kuntien kustannuksista, missä yritys sijaitsee.

Kustannusarvio

Kustannusarvio on laskettu seuraavia arvioita käyttäen:

- Tarjolla olevista vuoroista toteutuu
  - Kuhmon suunnalla 70 %, joista ajetaan 30 % Kuhmoon ja 70 % Sotkamoon
  - Suomussalmen suunnalla 50 %, joista ajetaan 60 % Suomussalmelle, 20 % Hyrynsalmelle ja 20 % Ristijärvelle
  - Puolangan suunnalla 20 %, joista ajetaan 50 % Puolangalle ja 50 % Paltamoon
- Jokaisella vuorolla on 2,5 matkustajaa (matkustajien oletetaan jakautuvan kuntien välillä samoin, kuin ajettavat vuorotkin, eli esim. Kuhmoon ajettavilla vuoroilla on matkustajia vain Kuhmoon)

Yhteys kaikille lennoille (pl. yölennot) suosituksen mukaisesti

- **6 kk pilotti 47 000 €**
  - Noin 7 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan tasan kuntien kesken
  - Noin 3 000–14 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan kuntaan ajettavien vuorojen suhteessa
- **12 kk pilotti 93 000 €**
  - Noin 13 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan tasan kuntien kesken
  - Noin 6 000–28 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan kuntaan ajettavien vuorojen suhteessa

Yhteys vain yhdelle lennolle per päivä

- **6 kk pilotti 36 000 €**
  - Noin 5 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan tasan kuntien kesken
  - Noin 2 000–11 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan kuntaan ajettavien vuorojen suhteessa
- **12 kk pilotti 72 000 €**
  - Noin 10 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan tasan kuntien kesken
  - Noin 4 000–22 000 € per kunta jos kustannukset jaetaan kuntaan ajettavien vuorojen suhteessa

Suosituksia matkaketjupilotin toteuttamiseen

- Liityntäliikenteen pilotti suositellaan järjestettäväksi ostoliikenteenä.
- **Pilotin toteuttaminen edellyttää rahoitusta alueen kunnilta.** Lisäksi alueen yrittäjiä, erityisesti matkailutoimijoita, olisi hyvä saada pilotin rahoitukseen mukaan.
- **Pilotin toteuttaminen edellyttää tahoa, joka organisoii pilotin järjestämisen ja toteuttaa liikenteen hankinnan.**
  - Tilaajataholla on hyvä olla aikaisempaa kokemusta liikenteen hankkimisesta.
  - Suosituksena on, että jokin kunta tai jotkin kunnat toimivat pilotin tilaajatahona.
- Liikennöinti on suositeltavaa kilpailuttaa minikilpailutuksena muutaman potentiaalisen toimijan kesken.
- Pilotin toteuttamisen tueksi on suositeltavaa ottaa käyttöön digitaalinen järjestelmä, jonka avulla mm. liikenteen tiedot saadaan reittioppaisiin ja liput myyntiin verkkokauppaan ja sovellukseen. Tällainen palvelu on mahdollista hankkia esim. Matkahuolloilta.
- Liput suositellaan hinnoittelemaan yksinkertaisella tavalla, esim. kuntakohtaisesti. Lippujen hinnat voivat olla esimerkiksi seuraavat:
  - Paltamo, Ristijärvi ja Sotkamo 20 €
  - Hyrynsalmi 35 €
  - Puolanka, Suomussalmi ja Kuhmo 50 €
- Kalustovaatimukseksi suositellaan kirjattavan, että liikennöitsijä on velvollinen hoitamaan kaikki tilatut kuljetukset ja mitoittamaan kaluston tilausten mukaan. Näin liikennöinti on mahdollista toteuttaa taksikalustolla.